

DISSERTATIO ³¹⁷³
INAUGURALIS JURIDICA
DE
DECIMIS ¹⁷³⁷¹
NOVALIUM,

QUAM

EX DECRETO & AUTHORITY INCLYTÆ
FACULTATIS JURIDICÆ
IN ALMA, PERVETUSTA, SEMPERQUE CATHOLICA
ELECTORALI UNIVERSITATE MOGUNTINA,

P R Æ S I D E

PRÆNOBILI, CLARISSIMO ET CONSULTISSIMO
VIRO AC DOMINO,

D. JOANNE VALENTINO
STRAUS, J. U. D.

Juris Publici & Codicis Profess. Publico & Ordinario,
nec non Facultatis Juridicæ Assessore,
PRO SUMMIS IN UTROQUE JURE HONORIBUS, ATQUE
PRIVILEGIIS DOCTORALIBUS CONSEQUENDIS
PUBLICÆ DISQUISITIONI EXPONIT,

GEORGIUS ADAMUS TAVERNIER

Mogonus, Insignis Eccl. Coll. ad S. Andream Worm. Canonicus,
J. U. C. Auth. & Resp.

IN COLLEGIO SCHENCKENBERGICO

Die 18 Septembris Horis consuetis ANNO M DCC XXXVII.

MOGUNTIAE, Imprimebat Joannes Joachimus Franckenberg, Typograph. privil.
& extraordinarius Academicus.

DISSERTATIO
INAUGURALIS JURIDICA
DE
DECIMIS
NOVALLIUM

EX DECRETO & AUCTORITATE INCELLE
IN ALMA PERPETUA SEMPERQUE CATHOLICA
ELECTORALI UNIVERSITATE MUGUNTINA

P R E S I D E
FRANCOIS CLARISSIMO ET CONSULTISSIMO
VRO AC DOMINO

D. JOHANNI VALENTINO
STRAUS J. U. D.

Juris Publici & Codicis Professori Publico & Ordinario
PRO SUMMIS IN UTROQUE JURE HONORIBUS ATQUE
PRIVILEGIIS DOCTORALIBUS CONSECRANDIS

GEORGII ADAMI JAVERNIER

Moguntiae, Indignis Fami Coll. eds. Andris in Worm. Canonice
F. U. D. Auct. & Prop.

IV. GOLDBERG & CHARACT. ABERGICO
Die 28. Septembris 1828. A. N. M. DCC. XXVII.

Verlag des Verlegers Johann Friedrich Vieweg, Typograph. Privat.
& Verlagsbuchhandlung

CAPUT I.

De origine decimarum & novalium naturá.

I.

Decimarum antiquitatem, seu decimas exigendi & solvendi pervetustum morem historiae tam Sacrae quam profanae ac moderna in toto orbe consuetudo testantur. Sic teste **PLINIO** *Lib. 12. Cap. 14.* edocemur apud Ethnicos, quos cura aliqua Religionis tangebatur, moris fuisse, Decimas solvere tam ex thure quod ex Arabia portabatur Deo cuidam fictitio (quem **SABIN** vocabant) quam de cinamo apud Aegyptios. Similiter refert **JO. KAUFFMANN** in suo *tract. in tit. Dominus, & subditus p. 2. tit. 2. num. 67. p. 486.* Athenienses Decimas praediorum Regibus ad bellum Argentibus Arabesque decimas piperis non in pondere, sed mensurá eorum Deo, quem colebant, supeditasse.

Quemadmodum verò decimae seu eas praestandi usus, solo pietatis instinctu, solaque naturali ratione ante omnem legem invaluit, sic postea **DEUS** in Veteri Lege per **MOYSEN** populo Israelitico decimarum praestationem praecipit, atque in signum universalis dominii quasi quodam titulo speciali sibi suisque Ministris reservavit *Cap. 33. de Decimis*

A

II.

II.

Antiquissimus hic decimandi ritus Authoritate Sacrorum Conciliorum successivè postmodum confirmatus, summorumque Pontificum sanctionibus sensim præscriptus pro ut statuitur in CONCILIO MOG. 4. Cap. 75. idem disponit CONCIL. TRIDENT. Sess. 25. de Ref. Cap. 12. ubi sub Anathemate mandat solutionem decimarum monitione tamen præmissâ. Utrùm verò dictæ decimæ Jure naturæ debeantur, inter DD. communiter quæritur. Affirmativam stabilire videntur Exempla suprà commemorata, cui accedunt quod Abraham in statu naturæ de omnibus spoliis, quæ tulerat de quinque Regibus à se devictis decimas dederit Sacerdoti Melchisedech, item Jacob GENES. 28. v. 20. *Votum vorvit dicens: si fuerit Dominusmecum & custodierit me in via &c. Cunctorum, quæ dederis mihi decimas offeram tibi.* Hæc autem nonnisi naturæ ductu facta esse censendum, non enim est credibile, gentes tam multos cæteroqui ingenio discordes, moribus & Legibus civilibus in aliquâ re contra appetitum sensitivum vel faciendâ vel omittendâ esse concordēs, nisi lex quædam omnibus innata fieri illam jubeat aut vetet; Negativam tamen rectiùs propugnat communis scholæ quod tamen intelligendum volumus de decimâ parte fructuum seu de decimis ut vocant *formaliter* sumptis, non de illâ parte seu quotâ quæ necessariò præcise erit ad alendos Ecclesiæ Ministros, quam non pauci vocant decimam *materialiter* talem de quibus decimis infra aliter sentiemus. Ratio assertionis nostræ sequens est, quia licet natura solum dictet ut Deum colamus tanquam conditorem, & supremum rerum omnium Dominum, Eidemque ut bonorum omnium fonti grati simus: modum tamen quo cultus iste & gratitudo exhibeatur nunquam determinavit. Ad argumenta pro affirmativâ stabilieudâ deducta

Re-

Respondemus Abrahamum decimas obtulisse liberâ voluntate nullo obligationis naturalis vinculo existente; quod vero Jacob voverit decimas, potius contrarium probat, scilicet non fuisse ad illas dandas aliquo præcepto vel naturali vel divino positivo adstruatum; Exempla de variis gentibus decimas offerentibus commemorata ad summum id tantum convincunt, oblationem quam fecerunt, fuisse conformem dictamini naturæ, quis enim omnes consuetos illos veterum ritus rationi non diffformes ex Jure naturæ pullulare unquam asseret. Aliter sentiendum putamus de decimis *materialiter* talibus quatenus scilicet sapiunt necessariam sustentationem pro Ministris Ecclesiæ, illas enim deberi Jure naturæ nullus DD. ambigit COVAR. l. 1. Var. Resolut. Cap. 17. num. 2. dicitusque Author sententiam contrariam censet esse hæreticam, cum in Consilio Constantiensi Sess. 8. ex JOH. WICLEFFI 45. propositionibus hæc quoque numero 18. damnata sit; *Decimæ sunt puræ Eleemosynæ, & Parochiani possunt propter peccata Prælatorum liberè auferre eas.* dignus enim est operarius mercede suâ unde sicut Jure naturæ Regibus debentur tributa, Militibus stipendia, Judicibus aliisque Ministris publicis Salaria; ita eadem eodem Jure debentur illis, qui populo in Sacris Ministrant. Paucis hanc rationem expressisse videtur S. PAULUS I. CORINTH. 9. v. 7. *Quis militat suis stipendiis unquam? Quis plantat vineam & de fructu ejus non edit? Quis pascit gregem & de lacte gregis non manducat?* Utrum autem præceptum de decimis in lege Gratia sit divinum, an solum Ecclesiasticum de his videri possunt late COVAR. l. 1. Var. Resol. c. 17. n. 2. GUTTIER l. 2. Can. Q. 1. c. 27. n. 8. FERD. VASQ. l. 2. Controv. c. 89. n. 1. hæc de origine Juris decimandi in genere, Novalium naturam aliâque huc pertinentia pluribus examinanda progredimur.

III.

Vocabulum autem *novale* non unico significato accipi, sed multiplices recipere descriptiones, aliter enim Jure Civili, aliter Jure Canonico sumi patet ex Lege 30. §. 2. ff. *de verb. signif.* scilicet quod sit *terra præcisa quæ anno cessavit seu inculta jacuit*, qua ratione ut observat Panormit. in *C. 21. de V. S.* ferè omnes agri essent novales cum communiter cessent per annum; Verùm sic minùs propriè definiri & in sensu latiori describi faciliè colligitur ex *Cap. 21. de V. S.* ubi Innocentius III. cum utriùsque hujus expositionis mentionem fecisset; subjungit *novale* nonnihil strictiùs sumendo: *eam credimus Prædecessorum nostrorum intentionem fuisse, cum piis locis indulgentiam de novalibus concesserunt ut novale intellexerint agrum de novo ad culturam redactum, de quo non extat memoria, quod aliquando cultus fuisset.* Quam definitionem in materiâ decimarum cum communi DD. Sententiâ amplectimur; est ergò *novale* Ager noviter ad culturam redactus, de quo non extat memoria quod aliquando cultus fuerit. Ager noviter cultus *hic* est, qui antea rudis nullum vel exiguum præstitit usum, nunc verò accedente hominum operâ majori aptatur utilitati, veluti si ex sylvâ extirpatâ vel Palude siccata agri fiant, aut si fundus, qui ab hominum memoriâ fuit incultus, denuò ad culturam redigatur. An verò *novale* semper in sensu stricto sumendum à variis variè disceptatur. existimat quidem BERN. VAN. ESPEN *p. 2. Jur. Eccles. tit. 33. C. 6. n. 4. & 7.* *novale* etiam de Jure Canonico non absolute strictè sumi, sed solum quando SS. Pontifices alicui concedunt decimas novalium; eo quod ejusmodi facultas sit odiosa & restringenda, paritèrque restringenda notio & significatio nominis, unde à contrario infert, *novale* in latiori sensu accipiendum esse, si non agatur de privilegio

legio Juri communi contrario, fundatque se in dicto *c. 21. de V. S.* verum se satis non explicat, quomodo extra casum privilegii accipiendum sit *novale*, & hinc a definitione supra datâ non recedimus cum PANORMIT. *l. 2. Conf. 71. Col. 1. TUSCH. lit. N. Concl. 114.* quapropter sine dubio sequi opinamur imò cum ILLUST. D. SCHMID. ad Jus *Statut. Bavar. Art. 13. num. 1.* quodsi pratum vel hortus brassica confitus vertatur in agrum, novalis dici non possit, sicque decimas ex hujusmodi novo agro non pertinere ad eum, ad quem ex Jure & titulo speciali pertinentes sunt decimæ novalium sed ad ordinarium decimatorem: etsi enim ejusmodi fundus sit ager nunc primùm aratro procissus non tamen habet id, quod *citat. C. 21.* ad rationem novalis requirit, nam dici non potest, quod sit *de novo ad culturam redactus, de quo non extat memoria, quod aliquando cultus fuisset*, revera enim cultus ante fuit, etsi non satione frumenti. 2dò Idem evidenter ex suprâ dictis deducimus; Possessorem si contendat, se ratione privilegii quod habet decimas ex novalibus non solvendi ad nullas ex suo fundo teneri, probare debere, se post acceptum privilegium novale fecisse, seu fundum antea semper incultum cœpisse prius colere, hoc ut probet ostendere debet, non extare memoriam de culturâ. Ad hoc verò probandum testes deponere debent, se nec vidisse, nec audivisse dici ab aliquo quod ager cultus aliquando fuerit, quodque communis opinio ac fama sit, dictum fundum fuisset semper incultum, ut notat MASCARD. *de probat. Concl. 1112.* aut certè probare debet, ex hoc fundo tanquam ex novali antecessores non solvisse Decimas.

IV.

EVoluto Conceptu novalium disquirendum, nunc venit, utrum cuilibet liberum licitumque sit novalia conficere, id est fundum omninò sterilem ad culturam redigere; & quidem de talibus agris qui ita Domino nostro subiecti ut tertio nullum omninò Jus, quale illud demùm sit, competat, nullum dubium est, liberum esse cuique instaurare fundos etiam non impetratâ Magistratus concessione, quilibet enim facillè concedet majorem in regula Conciliari utilitatem si sylva excidatur, aut solum lapidibus, sabulo, spinis, aliisque ratione rude ac impeditum convertatur in agrum fœcundum; adeoque qui talem in se suscipit laborem bono publico plurimùm conducentem impediri non debere, cum in vulgus notum sit, agriculturam generatim variis ex causis singularem in Legibus mereri favorem, & unumquemque re suâ pro arbitrio uti valere, *L. 21. Cod. Mandati.* de illis autem agris, in quibus Dominum nostrum magis restrictum atque tertio Jus aliquod v. g. Jus pascendi, venandi & competit, aut si utilitas Reipublicæ per talem mutationem detrimentum capere exindè possit, aliter sentiendum, cum hoc nonnisi annuente summâ in Republicâ potestate, aut privato, cujus Juri præjudicari possêt, consentiente fieri possit, nemo erit, qui ibit inficias per vulgata Jura. *L. 13. §. 1. ff. de S. P. R. & Argum. L. 20. §. 3. de S. U. P.* hactenus de *novalium* natura ad eos nunc ordo vocat, quinam ex iis tenentur ad præstandas decimas vel à tali onere eximantur.

CAPUT II.

Quinam teneantur ad solutionem decimarum novalium vel ab eâ eximantur.

I.

AD decimas prædiales teneri omnes qui titulo non Spirituali habent fundos alicui Ecclesiæ subjectos, nisi legitimo aliquo titulo sint exempti, patet ex *Cap. 4. 6. 8. 21. 32. hoc tit.* aliisque Juribus propè innumeris. imò infideles obligari ad solvendas decimas ex fructibus possessionum quæ in terris Christianorum existunt, vel quæ jam olim erant Christianorum dominio ac oneri decimarum subjectæ unanimiter sentiunt DD. *per C. 16. de decimis C. 18. de usuris* ex ratione, quod onus decimarum sit reale ipsisque prædiis annexum res verò transeat cum suo onere; sicut & hæreticos ad illas erogandas obligari nemo Catholicorum dubitat, hæretici enim utpote Baptizati æquè ac Catholici obligantur præceptis Ecclesiæ cum per Baptismum eam ingrediantur ac ejusdem Jurisdictioni subjiciantur FARINAC. *de hæresi Q. 189.* Alique ab ipso citati. Idem statuendum quo ad Clericos licet curatos nempe & illos oneri decimarum subjectos ex fundis patrimonialibus, seu quos titulo profano puta Emptionis, Donationis acquisierunt ita GAB. VASQ. *tract. de benef. C. 1. §. un. dub. 8.* MONET *de decimis C. 5. n. 3.* REBUFF. *de decimis Q. 5. n. 3.* quæ assertio procedit non solum de prædiis in aliena parochiâ, sed etiam in propria sitis, scilicet si alius ex Parochiæ fundis decimas colligendi Jus habeat;

postquam enim Parochiarum & Diocesum divisiones factæ prædia unicuique Ecclesiæ assignata habent annexum onus reale, atque cum hoc onere transeunt ad Clericos etiam Parochos. Quin quod Parochos propter dictum onus solvere ex prædiis in aliena Parochia sitis tamen si sint assignata pro dote suæ Ecclesiæ & in propriam ipsorum sustentationem concors est DD. Sententia GUTTIER *Q. Can. L. 2. C. 21. n. 54.* MONET. de *decimis C. 5. n. 6.* CANIS. de *decimis C. 6. n. 2.* præterque rationes supra allegatas indicant sat clarè *Can. 42. C. 16. Q. 1. Can. 43. 16. Q. 1.* de quo latè videri potest P. FRIDERICH de *decimis à fol. 35. usque ad 40.* Imò Ss. Pontificem teneri ad solvendas decimas ex prædiis quæ titulo temporali possidet habet Sententia unanimes, neque obstat, quod Pontifex sit supremus Dispensator & Juris Ecclesiastici: est enim solùm dispensator non verò Dominus, idcirco non potest eas suo arbitrio usurpare. Hinc quamvis obligatos eximere ab hoc onere possit uti multos eximit & sic eadem potestate, quâ alios etiam se ipsum eximere possit: id tamen dictis non repugnat, utpote cum exemptio obligationem præsupponat; hanc ipsam tamen potestatem eximendi sine rationabili causa æquè tam parùm circa se, quam circa alios usurpare posse sentimus. Quibus vero modis à tali obligatione quis eximi possit, sequentibus sumus declaraturi.

II.

INNOCENT. III. cum *Cap. 24. de decimis* statuatur quemlibet teneri, decimas solvere, mox addit nisi à præstatione ipsarum decimarum specialiter sit exemptus. Ex quibus certos modos, quibus quis immunitatem acquirere possit, dari statuimus: inter quos præcipui numerantur *privilegium, præscriptio, consuetudo* de quibus in hoc & sequentibus ex professo

fesso non nihil specialius agemus. Et quidem quod privilegium attinet, illud aut antiquitus concessum & Juri communi insertum, vel posterioribus sæculis certis ordinibus Religiosis per speciales bullas, aut vivæ vocis oraculo datum sicque Juri communi non insertum. Jure communi olim ferè omnes Religiosos fuisse exemptos à solvendis decimis tam personalibus, quàm realibus patet ex *Can. 47. 16. Q. 1. & C. 10. de decimis*, quod tamen privilegium deinde variè fuisse restrictum, constat ex *C. 10. c. 8. c. 34. de decimis*. Postea MARTIN. V. Cisterciensibus generaliter indulgit, ut à Decimis essent immunes tam possessionibus habitis ante & post Concilium Lateranensè quàm de cœtero habendis, etiam de novalibus quandocunque ea volent, nec non de illis possessionibus de quibus hætenus aliquis decimas percepit. Religiosis verd reliquis vi Juris communis per *C. 10. hoc tit.* concessum duntaxat est, *ut de novalibus suis, quæ propriis manibus aut sumptibus excolunt, & de nutrimentis animalium suorum, & de hortis suis decimas persolvant.* Imò specialibus privilegiis realibus Juri communi non insertis bona omnia quorundam Regularium Ss. Pontifices exemerunt quorum diversorum ordinum privilegia enarrat GONZAL. in *C. 4. de decimis n. 8.* MIRANDA in *Manuali t. 2. Q. 49. Art. 12.* insigne pariter est privilegium quod Gregorius XIII. concessit Religiosis Soc. JESU I. Jan. Anno 1578. in bulla *pastoralis officii* ubi non solum confirmat, exemptionem eidem Societati factam à PAULO III. & PIO IV. quæ Emptio se non tantum extendit ad subsidia charitativa vel alia ordinaria onera pro expeditione contra infideles sed etiam specialiter & expressè derogat *c. 34. de decimis* quo statuitur, ut quicunque Religiosi non obstantibus Privilegiis antea concessis de terris alienis & iis insuper, quas post dictam Innocentii constitutionem acquirant, sive per Emptionem sive per Donationem,

B

tionem,

tionem, vel alium titulum quiscunque is demum sit, decimas solvant Ecclesiis, quibus alias illae debebantur; Atque hoc juxta privilegium non semel pro eadem Societate judicatum esse Romae, testantur P. FRIDERICH *de decimis* & alii ab ipso citati *fol. 101.* Utrum autem Religiosi, qui in specie à solutione decimarum exempti non sunt, attamen generalem communicationem privilegiorum cum exemptis habent, hoc ipso etiam quo ad decimas privilegiati censeantur. vid. ENGEL. *tit. de decimis n. 45.* Atque hic breviter quaedam privilegia retulisse sufficiat, de ejus natura ac quatenus illud extendi possit, in subsequioribus discutientes

III.

Privilegium Exemptionis cum sit odiosum & vergens in praejudicium Ecclesiae ita strictae interpretationis illud esse, tenent SUARETZ *tom. 1. de Relig. tr. 2. l. 1. c. 18. n. 6.* GUTTIER *Conf. 5. n. 5.* restrictionem tamen ita privilegii faciendam esse, ut ejusdem verba sensum proprium semper retineant, recte notat DECIUS *Conf. 113. n. ult.* atque hinc in casu quo alicui conceditur privilegium de non solvendis novalium decimis, *novale* strictissime sumendum; nimirum pro illo duntaxat solo recens cultus ex quo ante nulli vel modici tantum fructus decimis subjecti percipiebantur, uti patet ex *C. 21. de verb. signif.* inque hanc Sententiam inclinant, WERENDLE *de decimis l. 4. c. 1.* MONET *c. 4. n. 50.* ex quo deducimus, quodsi pratum aut pascua, ex quibus Parochus decimas foeni vel pecorum habet, in agrum redigantur, decimae ipsi ex frumento solvendae sint à Domino agri, etsi dictus Dominus privilegium habeat decimas ex novalibus non solvendi, per *cap. 4. hoc tit.*

Sed an *Privilegium non solvendi decimas concessum* eximat
solum

solùm de novalibus, an verò & illud procedat de prædiis antiquis? inter DD. controversatur, quod ultimum cum PANORMITANO, in *C. 31. de privilegiis* affirmamus, hocque apertè deciditur. ex *C. 10. hoc. tit.* ubi cum Pontifex recensisset suos Antecessores omnibus ferè Religiosis concessisse, exemptionem à Decimis suorum laborum seu prædiorum quæ habet; postea restringens, hoc privilegium ait se solis Cisterciensibus, Templariis exemptionem in suis prædiis concedere; cæteris verò Religiosis duntaxat de novalibus. Ergò supponit *privilegium immunitatis* absolutè concessum procedere de prædiis tempore privilegii jam possessis, onerique decimarum subjectis; aliàs si illud per se solùm procederet de novalibus, peculiari restrictione opus non fuisset. idem eruitur. ex *C. 12. hoc. tit.* ubi Pontifex illos reprehendit qui *privilegium exemptionis* Cisterciensibus concessum dicebant solùm procedere de *novalibus*: addens si exemptionem concedere voluisset tantùm de novalibus se fuisse expressurum nomen *novale*. Ergò ubi hoc non exprimitur, procedit exemptio de prædiis antiquis. Neque ratione destituimur, privilegium enim solvendi, si expressè non restringatur ad novalia, est universale, ac idcirco non solùm personas sed quælibet bona eximet, atque hinc non solum in illis fundis, qui hætenus non colebantur, sed etiam & maximè illis qui nunc sunt sub privilegiati, vel jam fuerunt sub Antecessorum culturâ exemptio procedet.

Urrùm autem privilegium non solvendi decimas novalium extendatur ad prædia novalia post ejus concessionem acquirenda, de eo non minùs dubitatur ex ratione, quod privilegium immunitatis tanquam odiosum restringendum; & cum res transeat cum suo onere, prædium post privilegium acquisitum onerique decimarum subjectum, nonnisi cum dicto onere, acquiratur; ex quibus DD. cum OLDRA-

DO *Conf. 268.* inferunt, privilegium immunitatis concessum non extendi ad prædia post ejus concessionem acquirenda. Verum contrarium asserere opinamur cum COVAR. *l. 1. Var. C. 13. in fin.* per *C. 22. de privil.* ubi remissio decimarum facta ab Episcopo secundum *Canonicas Sanctiones* intelligenda est non solum de decimis possessionum illius temporis, quo facta est remissio, sed futuri. Unde à fortiori si fiat à Ss. Pontifice intelligitur de possessionibus etiam futuri temporis, cumque Pontifex nihil exceperit, & in beneficiis plenissima interpretatio adhibenda, non debent arctari limitatione verba Generalia, quæ indefinite privilegium concedunt. Idem manifestè eruitur ex *C. pen. hoc. tit.* ubi privilegium Cisterciensibus absolutè concessum de non solvendâ ex propriis prædiis decimâ, statuitur, ut de alienis terris acquirendis, etiamsi eas propriis manibus excolant, decimas persolvant, quibus verbis apertè supponitur, illud privilegium in *c. 10. b. t.* concessum processisse de decimis ex prædiis postea acquirendis, aliâ expressa illa limitatione in *cap. pen. de decimis* non fuisset opus.

Neque obstat, rem cum suo onere transire, hoc enim intelligendum Judicamus, quandò solum persona est privilegiata, non verò quando ipsa prædia oneri exempta. Alia longè ratio est de præscriptione, quâ præscribitur ipsum Jus decimandi; Jus enim colligendi decimas ex prædiis acquirendis ideo præscribi nequit, quia prædium acquirendum nondum est possessum, plus autem non præscribitur quàm possessum, quæ ratio in nostro casu non procedit, cum privilegium non præsupponat possessionem, quam tamen supponit præscriptio. Quid autem dicendum in casu, quo aliquis habet prædia conductâ vel Emphyteytica, an vi *privilegii immunitatis* sibi suisque prædiis concessi dicta prædia sint oneri exempta. Nos pro Regula hic tenendum ducimus,

mus,

mus, inspiciendum præprimis privilegii tenorem, si autem (ut frequenter contingit) de particulari casu emergente verba privilegii non disponent, *privilegium immunitatis concessum* ad prædia conducta non extendi communiter sentiunt, ex ratione quod Conductor possessionem nec naturalem habeat, cum non suo sed alieno nomine in possessione sit per *L. fin. in Cod. de acq. possess.* igitur non nisi improprie dici potest, rem habere aut possidere. Ergo privilegium in hoc casu tanquam odiosum nequam ultra proprium verborum sensum extendendum, hocque manifestè indicat *c. 8. de decimis* ubi Pontifex statuit intentionis suæ vel Antecessorum suorum non fuisse immunitatem in prædiis conductis concedere; etsi illa esset concessa in prædiis quæ propriis manibus vel sumptibus colerentur, & licet de bonis Emphyteuticis, major sit difficultas probabilisque eorum Sententia, qui dictum *privilegium* ad ea extendunt, tùm quod bona Emphyteutica vere ac realiter propria censeantur, saltem quoad dominium utile *L. 1. Cod. de Jur. Emphy. & L. 1. ff. si ager vectig.* tùm quia Emphyteuta naturaliter possidet, etsi possessio civilis sit penes Dominum directum, ut tradunt MENOCH. *de retin. possess. remed.* 3. n. 82. HARPPR. *ad §. 3. Inst. de locat. n. 254.* MOLIN. *de Just. & Jur. tr. 2. disp. 12. n. 16.* probabilior tamen videtur Sententia negantium quam tenent SUAR. *c. 10. n. 11. & 12.* & alii cum enim bona Emphyteutica non sint propria Emphyteutæ & concessio in feudum vel Emphyteusim non sit modus transferendi dominii directi, sed potius retinendi, adeoque Emphyteuta proprie non possit dici bonum Emphyteuticum tanquam proprium possidere, verba hujus de quo loquimur privilegii strictè erunt interpretanda scilicet de domino directo ac magis proprie sumpto ut patet ex *cap. 8. de decimis*

IV.

EAdem se exhibet difficultas , quid sentiendum in casu , quo certum Monasterium immune à pendendis decimis novalium elocent suos fundos, an conductores quoque eâ locantium immunitate gaudeant ? ad quam difficultatem breviter dissolvendam , privilegium immunitatis personalis Monasterio concessum ejus conductoribus non prodesse, aliud verò obtinere , in reali privilegio concessò dicimus. Veritas prioris asserti manifesta ex *c. 11. hoc tit.* ubi dicitur : *licet de benignitate Sedis Apostolica sit vobis indultum, ut de laboribus, quos propriis manibus vel sumptibus colitis, nemini decimas solvere teneamini : propter hoc tamen non est licitum vobis decimas de terris vestris subtrahere, quas aliis traditis excolendas.* Privilegium enim personæ inhærens ad alios se non extendit , tale privilegium Juri communi Religiosis concessum est , *Can. 47. 16. Q. 1.* quia datum est, solum laboribus seu prædiis quæ propriis manibus seu sumptibus colunt, & ita sentiunt BARBOS, GONZAL. WAGNERECK ac alii in *c. 11. de decimis.* Posterioris Sententiæ Patroni sunt PANORMITAN. in *c. 10. de decimis n. 5.* AZOR *tom. 1. l. 7. c. 26. Q. 7.* ex ratione, quod Privilegium reale sit qualitas afficiens ipsam rem sicque Possessor gaudeat dicto privilegio ; unde cum Religiosi mendicantes ac alii hujusmodi privilegium reale habeant , quo non solum ipsi ; verum etiam prædia eorum a decimis solvendis eximantur, liberi quoque ab illarum præstatione sunt coloni. Ut ex pluribus Rotæ decisionibus probat PUTEUS *Decis. 522.* dubium verò restat, quod ⁷²⁰⁷⁷ in præsentî materiâ sit ~~nam~~ privilegium reale , quodnam personale ? de privilegiis Jure communi concessis DD. conveniunt , illa tantum esse personalia & ideo ad colonos non extendi , de privilegiis Jure communi non contentis, qua-

qualia multi habent Religiosi inspicienda esse verba privilegii supra notavimus hæc verò quatuor modis concipi posse notat NICOLL. *Aunot. ad cap. 8. MONETÆ de decimis n. 159.* primus est Juri communi usitatus, *de propriis, vel de agris, quos propriis manibus aut sumptibus colis.* Et sic concessum esse personale nemo dubitat. 2dus: *eximimus hos Religiosos & eorum prædia ab onere solvendi decimas.* 3tius *eximimus sive per se, sive per colonos prædia colant,* duobus his modis, si concedatur, privilegium esse reale omnes affirmant. 4tus est, *si absolute dicatur: quod non teneantur solvere ex suis prædiis* hæcque ratione concessum reale esse censemus, cum SUARETZ. Tenor enim privilegii ipsa prædia respicit, nam si coloni in hoc casu teneantur solvere, annon exempti de suis prædiis solverent? à quâ solutione vi tenoris tamen sunt privilegiati. Ex hoc autem non sequi volumus, colonos esse, omnimodò immunes, quin potius æquivalenter auctâ nimirum propterea pensione vel aliâ hanc ob causam compensatione Monasterio exempto facta decimas aliâ Ecclesiæ competentes refarcire arbitremur, hæc de privilegio quatenus illa immunitas præscriptione & consuetudine acquiri possit, paucis subjiciemus.

V.

Licet non desint qui omnimodam exemptionem à decimis novalium præscribi à Clericis non posse contendant, inter quos BERLICH. *p. 2. Concl. 4. n. 24.* illorum tamen nobis præplacet opinio, qui in affirmativam cum COVARR. *l. 1. var. c. 17. n. 10.* inclinant & satis manifestum esse docet *c. 6. de præscript. & c. 1. eod. in 6.* vi quorum Ecclesia contra Episcopum præscribere decimas potest: poterit igitur à fortiori præscribere decimis cum plus sit easdem colligere, quam

quàm non solvere. Controversia verò nobis quàm maxime de laicis remanet, utrum hi immunitatem à solvendis decimis præscribere possint quod intrepide affirmare non dubitamus cum GAB. VASQ. *tr. de benef. c. 1. D. 5.* MOLIN. *tr. 2. de Just. disp. 75. num. 5.* CARPZ. *p. 2. const. 2. defn. 4. n. 5.* ENGEL. *tit. de decimis n. 47.* quæ sententia tamen procedit, de casu quo Clericis aliunde provisum erit de sufficiente sustentatione. Cum enim integra communitas ab obligatione solvendi decimas novalium consuetudine eximi possit, nemo (nisi fallimur) in dubium vocabit, eximi posse particulares personas vi præscriptionis cum minùs hic versetur præjudicii respectu Ecclesiæ. imò quamvis Laici Jus decimandi tanquam spirituale utpote propter Spirituale ministerium competens acquirere non possint, per inferius dicenda, immunitatem tamen eos præscribere non posse, ex eo non evincitur; per hanc enim præscriptionem nullum Jus Spirituale, sed tantum potestatem fructus suos integros percipiendi consequuntur; nec obstat, quod juxta non paucos annis præstationibus futuris præscribi non possit, sed tantum præteritis quæ videlicet solvi quidem vi contractùs debuerant, solutæ tamen non sunt: aliud tamen certè statuerunt Ss. Jura de decimis; nam *c. 4. de præscript.* eum qui 40. annis quartam decimarum non solvit, ab omni obligatione absolvit. Aliter videtur solvere P. ENGEL hoc dubium *n. 47. tit. de decimis.* Tempus verò ad hanc præscriptionem requisitum pro diversis casibus variat, vel enim præscriptio prætenditur contra Ecclesiam Parochialem, quo casu requirunt cum *tit. 40.* annos & sine titulo tempus immemoriale per *c. 1. de præscript. in 6to.* vel allegatur præscriptio contra aliam Ecclesiam, aut Monasterium & sic 30. anni etiam sine titulo sufficiunt. Vel præscribitur contra Clericum privatum vel Laicum & sic requiruntur 10. anni cum titulo &

ENGEL *tit. de decimis n. 49.* Ante omnia tamen in hac immunitatis sicut in quavis alia præscriptione bonam fidem requiri per *c. fin. de præscripti. statuimus.*

VI.

Quam vim præscriptioni circa exemptionem à præstandis decimis adjecimus, eandem tribuimus consuetudini, statuendo, decimas novalium consuetudine absolutè & totaliter tolli posse *p. c. 32. de decimis.* Et cum decimæ debeantur in lege gratiæ, præcepto tantùm Ecclesiastico juxta communioem DD. Sententiam, abrogari hoc præceptum posse contrariâ consuetudine sine dubio sequitur, neque obstat consuetudini vim quidem esse legis tollendæ, si per hanc Ecclesiæ nullum quæsitum sit jus, nam &c. non aliter esse quæsitum nisi per legem, & quamdiù illâ fideles obligantur; Ergò cessante lege utpote per consuetudinem cassatâ pariter cessabit Jus Ecclesiæ antea quæsitum; sicut de eo minus dubitandum, consuetudine introduci posse, ut fundum, ad culturam redigentes per aliquod tempus à decimis sint immunes. Ita secundùm Ordinationem Austriacam *de decimis §. 5.* à decimis per integrum quinquennium exemptos esse prædia inculta ad culturam redigentes testatur SYRING *de decimis c. 10. §. 20.* Hastenùs de iis, qui ad decimas novalium solvendas teneantur, vidimus, quibus nunc dictæ decimæ debeantur, sequentibus breviter discutiemus.

C

CA-

CAPUT III.

Cui debeantur decimæ novalium?

I.

Non desunt rationes & argumenta nec non Doctores, Dominum territorialem decimas novalium vigore der *Landsfürstlichen Obrigkeit* percipere posse statuentes, inter quos MATTH. STEPH. *de Jurisdic. l. 2. p. 1. c. 7. n. 448.* BE-SOLD. *de Jurisdic. Q. 18. vers.* quo etiam refero *fol. 53.* KNIPPSCH. *l. 2. de Jure Civit. Imperial. c. 5. n. 171.* KLOCK. *de contribut. c. 1. n. 298.* HERTII *Opusc. volu. 1. tom. 3. fol. 148.* eamque quæstionem latè deducit SYRING *vom Zehendrecht fol. 164.* ex his præcipuè fundamentis: cum enim ipsa bona deserta, & inculta ad Principes aliòsque territoriorum Dominos Jure Superioritatis pertineant etiam eorundem fructus & sic decimæ novales pertinebunt; maxime cum per ejusmodi eradicationem sive culturam Territoriorum Domini incommodum sentiant quoad Jus pascendi & percipiendi ferat, atque ideo merito etiam illis commodum obvenire debeat. *arg. l. 10. ff. de Reg. Jur.* Hinc etiam quod ex novalibus decimæ, quæ antea non præstabantur, à Clericis exactæ fuerint, jam olim durum & grave visum fuisse imperii Germanici ordinibus, adeoque de eâ re in Articulis contra Papam & Clerum in Comitibus Norinbergenfibus conquestos fuisse testatur HARTM. *l. 2. pract. observ. tit. 53. observ. 10. in fin.* tum quod Ecclesiæ Parochiali nunquam quæsitæ, & consequenter vi constitutionis pacis Religiosæ de Anno 1555. *Derweil aber etliche Stände.* earum restitutionem Ecclesiastici

fici à Sæcularibus petere frustra attentent. Hisce tamen non obstantibus contrarium verius & receptius WEHN. vom *Zehend.* hancque Sententiam inexcusabilis erroris arguit HUNN. imò hæreticam D. SCHMIDT *ad statut. Bav. tit. 28. art. 3. n. 2.* errorémque hunc ex eo ortum esse arbitratur DENICOL. *annotat. ad c. 4. n. 55.* MONETÆ *de decimis* quod malè interpretati sint BALD. in *Rubic. Cod. de contrahend. empt. Q. 27.* dicentem : quidquid reperitur intra fines castri & loci præsumitur Jure Domini pertinerè ad Dominum illius loci, hic enim Doctor supponit dominium prædiorum in nullius esse potestate adeóque ne dominia rerum manent in incerto, Jura disponunt, ut talia bona censeantur Domini illius castri, in quibus sita reperiuntur, donec compareat, qui legitimè illa vindicet. Quod certè nullo modo dici posse de novalium decimis, constanter affirmandum existimamus cùm ex Canonicis Sanctionibus eo ipso quo terra sata est, & effecta decimabilis, ejus fructus jam habeant Dominum nempe Episcopũ, Ecclesiam, Parochum, aut alium legitimum Decimatorem quoad quotam de Jure vel consuetudine ipsi competentè, quin quod decimæ sint res Spirituales utpote propter Spirituale ministerium competentes, Laicis autem nulla sit de Spiritualibus concedendi vel disponendi facultas, & Imperialis concessio quantumcũq; generaliter fiat, neminem potest à solutione decimarum eximere, quæ divinã constitutione debentur, multò minùs sibi attribuerè per *cap. 25. de decimis COVAR. Var. Resol. l. 1. c. 17. n. 13.* WERND. vom *Zehend. Recht, l. 4. c. 5. per totum.* hinc licet certum foret bona deserta atque inculta ad Dominos territoriales pertinere quod tamen valde ambiguum, ut patet ex iis, quæ in contrarium adducit MENOCH. *l. 3. præsumpt. 100. n. 9.* inceptè tamen inde deduceretur decimas inde collectas esse Principum Sæcularium. Alias pariter sequeretur, decimam

ex rebus immobilibus esse eorum, qui illas proprietatis Jure possident, quâ ratione nullæ omnino decimæ deberentur Ecclesiæ, quod utique hæreticum esset asserere. Vim quam lissentientes in incommodo ponunt, quod per ejusmodi eradicationem & culturam ratione Juris pascendi & percipiendi feras domini territoriales sentiunt, bene notat WERND. hoc facile recompensari posse per impositionem certi census annui. Ad constitutionem pacis Religiosæ à DD. præfatis allegatam respondemus negando decimas novalium Ecclesiæ Parochiali nunquam fuisse quæsitæ, cum in concessione decimarum à DEO ipso suis Ministris facta, decimæ novalium non fuerint exemptæ. Atque hanc assertionem generaliter attigisse sufficiat, pro cujus meliori enodatione quæstionem nostram in 2. partes dividimus 1ma cujus sint Decimæ novalium si certò constet, ea esse in aliqua Parochia & solum Parochum, cæteras decimas in eâ colligere. 2da Quidsi dubitetur an sint novalia in hac vel illa Parochia? ad primam Quæstionem est communis Responsio Canonistarum, quod ob Juris Assistentiam, quam habet Parochus intra fines suæ Parochiæ, quoties non adsit privilegium, consuetudo, vel legitima præscriptio in contrarium, decimæ omnes etiam novalium ipsi Parocho competant. REBUFF. *de decimis Q. 14. n. 2.* ad secundam partem quæstionis. Respondet ENGEL. *tit. de decimis n. 7.* nimirum si novalia intra fines alicujus Parochiæ exsurgant decimas eorum deberi illi Parochiæ, intra cujus districtu exsurgunt. Si verò in loco nullius Parochiæ fiant, cujus exemplum ponit in sylva quæ inter duas Parochias jacens pro utriusque termino fuit assignata si ad culturam redigatur, decimæ horum novalium debeantur Episcopo, eoquod ipse sit Parochus loci, qui proprium Parochum non habet per *c. Quoniam 18. & ibi PANORMITAN. n. 2. de decimis.*

Quid

Quid vero dicendum in dubio, an novalia sint in hac vel alia Parochia vide latè differentem de NICOLL. ad MONETAM de decimis in annot. ad c. 4. n. 60. usque ad 66.

II.

EX his meritò dubitatur, ad quem spectent *decimæ novallium*, quando non ipse Parochus est ordinarius decimator sed alius, puta Monasterium aut aliæ personæ Ecclesiasticæ. Antequam ad hanc quæstionem procedamus, actum agere aut Jambum ferire non censëbimur, si aliqua præmittenda ducamus, quibus ad controversiam hanc enodandam facilior via planabitur. Et quidem, quod Monasteria cæteræque personæ Ecclesiasticæ Jus decimandi ex privilegio Papali acquirere possint, statuit cum aliis ENGEL tit. de decimis §. 2. n. 20. Imò præfatum jus acquiri posse per præscriptionem Sententia est unanimes, ita tamen, ut pro casuum varietate tempus ad præscriptionem requisitum variet; interdum tempus 40. annorum cum titulo propter præsumptionem Juris, quæ militat pro Parocho & contra præscriptionem; scilicet in casu quo contra Parochum præscriptionem quis opponit; idem dicendum circa parochias Monasteriis pleno jure incorporatas, ita ut decimæ earum non nisi 40. annis cum titulo contra Monasterium præscribantur, ex ratione, quod per incorporationem Monasterium habeatur loco Parochi. Ad præscribendas decimas contra Ecclesiam, cui tantum ex privilegio vel præscriptione competunt sufficit posse probare possessionem bonâ fide per 40. annos continuatam vel 60 anni si quæ sexagenariæ præscriptionis privilegio munita sit, uti munita Monasteria Ordinis S. BENEDICTI & Mendicantium c. 1. de præscript. in 6to junct. c. 2. de restitut. spoliat. imò contra Clericum vel privatum 10. an-

ni inter præſentes & 20. inter abſentes cum titulo, & ſine titulo 30. ſufficient FRIDERICH *de decimis p. 3. c. 2. n. 457*, Ratio patet ex dictis cum in alio caſu Jus commune Clerico non aſſiſtat nec præſumptio Juris adſit, nec favor Eccleſiæ ob quem quadragenaria præſcriptio requiratur. REBUFF. *de decimis Q. 13. n. 100.* idem jus decimandi tempore immemoriali acquiri poſſe à perſonis Eccleſiaſticaſ apud omnes eſt in conſeſſo, licet in definitione temporis immemorialis variant; nobis videtur ſanior illorum opinio qui poſſeſſionem immemoriam illam dicunt, Cujus CONTRARIUM MEMORIA NON EXTAT, per *cap. 1. de præſcript. in 6to.* Ergo ſi exiſtat memoria contrarii, non erit poſſeſſio vel præſcriptio immemorialis. Ex quo luculentè ſequitur, ſi conſtet, quod decimæ, in quarum poſſeſſione nunc eſt Monafterium, ante annos v. g. 200. fuerint penes Eccleſiam parochialem, conſtat de contrario hujus poſſeſſionis, hoc eſt, exiſtat memoria contrarii, talis que poſſeſſio non eſt immemorialis, unde non bene DD. teſte WESENBEC. *Conf. 14. n. 26.* in centum annorum curſu vim poſſeſſionis immemorialis ſtatuunt, poſſet enim conſtare ante centum annos alium fuiſſe poſſeſſorem. Fallunturque illi quibus placet ſequens deſcriptio, *cujus initii memoria non extat.* quia idem poſſet contingere ut de initio poſſeſſionis alicujus non quidem extet memoria, cum ignoretur, quo anno determinato cœperit, extet tamen memoria de ejus contrario, quâ extante juxta *cit. C.* non datur immemoralitas. & ita jam pridem cenſuit *facultas Juridica Ingolſtadienſis* in caufa decimarum à quodam Monafterio per 150. & amplius annos poſſeſſarum teſte CANISIO *de decimis c. 9. n. 19.* certumque eſſe ait WESENBEC. *Conf. 14. n. 26.* hinc ut præſcriptio immemorialis legitime probetur, teſtes deponere debent, 1. Quod ſit communis opinio de contrario non extare memoriam. 2. Quod ita ſemper viderint

runt & audiverint, semper sic fuisse observatum MYNSING.

Cent. observ. 30.

III.

AD quæstionem præmissam proprius nonnihil accedere liceat, ad quem scil. pertineant decimæ novalium, si Jus decimandi non ad Parochum sed ad monasterium quoddam aut alias personas Ecclesiasticas vel ex privilegio sive præscriptione seu ex alio titulo spectet? & quidem quod præscriptionem quæcûnque illa sit, attinet. Sententia habet ferè unanimi eruditorum calculo comprobata ENGEL. tit. de decimis n. II. & alii ab ipso laudati distinguendo inter novalia propriè & impropriè talia & ad præscribentem decimas ex novalibus impropriè sumptis collectas pertinere statuunt, ita ut si ex agro vinea fiat, præscribens decimas de novis fructibus justè petere possit, ex ratione quod Jus decimandi in illo agro hæctenus possederit & præscripserit cap. cum in tua 30. de decimis. de novalibus autem propriè dictis aliter sentiunt antea citati DD. statuendo, quod præscribens non possit exigere decimas de iis nisi rationabilem causam pro se alleget, utpote quæ ad Parochum pertineant, ex hoc præcipuè fundamento, quia cum in loco novalium ex defectu culturæ & consequenter fructuum nullam decimationem exercere poterit, intretque vulgata regula, quod non censatur plus præscriptum quàm possessum, adeoque præscriptio cum Juri alterius detrahat tanquam odiosa strictè interpretanda Cum contingat 29. de decimis, idem dicendum existimat ENGEL. n. II. si ex prato in quo præscribens nullas decimas fœni percepit, ager fiat arg. citat. c. 29. licet enim hujusmodi fundus forsan in rigore sit impropriè novalis, subest tamen respectu præscribentis ratio, quæ in novalibus propriè dictis militat, cum in tali loco nullum Jus decimandi exercitum possit

scissum

fessum & præscriptum sit. Cum quæstio præmissa sub limitatione ex c. 29. de decimis decisa scilicet quod regulariter ad Parochum pertineant decimæ novalium, nisi præscribens pro se *rationabilem causam allegare possit*, Doctores in enumeratione casuum multum laborant, prout triplicem limitationem ponit FRIDERICH de decimis fol. 174. n. 387. nimirum *Primo* si decimæ præscriptæ sint intra limites certi prædii & ibi pars aliqua inculta ad culturam noviter redigatur, maximè si pars illa minor sit, quia una eadèmq; res non debet diverso Jure feri & major pars ordinariè trahit ad se minorem. *Secundo* si *senex* loco inculto præscribens decimarum nomine aliquid saltem utilitatis prius perceperit v. g. ex ligno glandibus, arundinibus. *Tertio* videtur ipsi planè causa rationabilis, si quis sine titulo per tempus immemorabile vel cum titulo per 40. annos fuerit in possessione collegendi decimas ex novalibus, quæcùnque prius in hac Parochia surgebant, eidem Jus collegendi competere de novalibus, quæ etiam imposterum intra eandem Parochiam surgent; quæ doctrina licet difficultatem patiatur, quia non apparet quomodo qui in possessione hæctenus fuit quo ad aliquos fundos, sit etiam quoad reliquos, non tamen vacat eam impugnare, tum quia rari usus tum quia communis DD. Sententia, fortè non displicebit opinio P. ENGEL de decimis n. 11. in fine notantis ex HARPPR. ad tit. Inst. de usucap. n. 253. quod nimirum ex præscriptione specierum resultet præscriptio generis citatúsque Author asserit, quod præscripti si resultet ex diversis actibus respectu diversorum, videatur potius, assumere naturam consuetudinis, néque rarum esse, ut idem actus diverso respectu nunc præscriptio nunc consuetudo dicatur esse, veluti si Episcopus sine Consilio Capituli, soleat visitare Dioccesin, respectu Capituli & Episcopi erit præscriptio respectu Diocesis & populi erit consuetudo.

IV.

MAjus versatur dubium, si monasterio competat jus decimandi ex privilegio, an tale privilegium concessum de jure extendi possit ad decimas novalium?

Affirmativam cum GLOSS. PANOR. in *Cap. 27. h. tit.* plerique veteres Canonistæ tenuere, ut refert PARTHOL. in eodem *C. ex parte 27. h. tit.* e contra recentiores existimant privilegium decimandi etiam Ecclesiasticis concessum non comprehendere decimas novalium inter quos COVAR. *l. 1. var. resolut. c. 17. n. 13.* PIRRING. *tit. de decimis n. 104.* ZOES. *eod. n. 56.* GONZAL. *c. 4. de decimis n. 9.* quibus & nos subscribimus deque eo minimè dubitare sinit textus apertissimus in *cap. 31. de privil.* ubi supponitur privilegium veterum decimarum, seu quod idem est, absolute concessum, absque speciali mentione novarum non extendi ad novalia nisi expresse addatur extensio, & quando additur strictè dicitur interpretanda; neque satisfacit responsio. P. ENGEL *tit. de decimis n. 10.* (qui utramque sententiam pro subtrato casu approbare videtur) hoc intelligendum esse, vel de casu, quo concessio cederet in grave præjudicium Parochorum, vel quo religiosi accepissent decimas de manu Laicorum, ut in fine *cap. declarari* videtur: nam textus loquitur absolute & præjudicii parochorum ac monasterii, vel concessionis à laicis factæ non meminit, cum ultima capituli verba connexionem cum primis non habeant, ut patet consideranti mediâ, cumque privilegium decimandi Clericis concessum, etsi minus odiosum sit, quàm concessum Laicis simpliciter tamen odiosum est, ac præjudicans Ecclesiæ sic per consequens restringendum; veligitur ea sunt privilegii verba ut salva verborum proprietate restringi possint.

D

sint

sint ad decimas antiquas, & non extendi ad novas? vel omnes comprehendunt ita ut sine impropria ac violenta interpretatione restringi ad antiquas possint, si prius: tunc æquè quo ad Clericos quam laicos restringenda sunt utpote utrinque odiosa, notandum enim, uti infra dicemus quod privilegium decimandi Laicis concessum juxta sententiam omnibus communem non extendatur ad novalia, quod ipse etiam asserit *cit. ENGEL n. 8. dicto tit.* si posterius: tum neque quoad Laicos restringenda sunt, quia neque horum privilegium torqueri ad improprium sensum debet, hinc non placet distinctio *cit. P. ENGEL* quam facit inter religiosos qui in eadem parochia ministrant sacra populo, & inter privatos Clericos ac extraneos parochos, his negans decimas ex novalibus, illis concedens: nam privilegium etiam religiosis concessum simpliciter odiosum est, cum non ipsis sed parochis jure communi decimæ debeantur, neque obstat, quod privilegium non solvendi decimas extendatur ad novalia, non enim est eadem ratio privilegii negativi de non solvendis quæ positivi de percipiendis: illud enim ex forma & vi verborum est magis universale propter negationem dicitur; me non teneri ex meis prædiis aliquid solvere, quæ negatio est absoluta, nec absolute vera esset, si ex aliquibus prædiis (qualia utique sunt etiam novalia) aliquid solvere tenerer, privilegium percipiendi est affirmativum & vi verborum solum dicit me posse eas colligere quas modò colligit Parochia, accedit quod illud minus præjudicijs afferat Parochiæ quam hoc; per hoc enim Ecclesia privatur decimis quæ proveniunt etiam ex alijs prædijs, per illud duntaxat iis quæ ex meis, prout solidè notat P. FRIDERICH *de decimis n. 393.* Hinc ex *cap. 22. de privil.* quod pro illo discrimine inter religiosos ac alios decimatores à P. ENGEL adducitur, benè quidem inferitur, eos vi privilegii de non solvendo

do non teneri solvere decimas ex novalibus, non verò quod vi privilegii decimas percipiendi possint ex iisdem etiam percipere, cum textus solum loquatur de immunitate.

V.

Quæ modò diximus, juxta non paucos solum procedunt de privilegio in forma communi concessò, quo videlicet simpliciter solum fit, potestas colligendi decimas in hac vel illà Parochià: non verò de illo, quod amplissimis verbis datur, v. g. si dicat Pontifex se concedere omnem & quancunque in Parochia decimationem, hac enim forma includi etiam novalium decimas post REBUFF. q. 14. n. 31. censet ENGEL, n. 10. nec forsan immerito, qui enim totum dicit nihil excludit, nec verum propriè esset quascunque decimas concessas esse, si non essent concessæ etiam novalium, verùm responderi posset ob rationes pro nostrâ assertionem allatas sensum solum esse quascunque veteres & quæ defacto percipiuntur. Quod addunt eadem vim habere hæc verba, omnem decimationem hujus territorii; difficile nobis, nec admittendum esse videtur, fatentur enim hi DD. non comprehendi decimas novalium, si Pontifex solum dicat: concedimus tibi decimas hujus territorii, cum ergo hæc indefinita propositio æquivalet universali omnes decimas & tamen decimas novalium non includat consequens est eandem nec includi hac universali omnes, ex ratione quia Pontifex in dubio non præsumitur præjudicare decimatori Ordinario. Hactenus dictis aperte contrarium videtur cap. 27. de decimis ubi monasterio antiquas decimas possidenti & novalium quoque decimas sibi concedi postulanti Pontifex, vel ut gratis peterentur, utpote jam aliunde debitæ, respondit omninò etiam has exigi posse, rationem addens, quia
 E 2 ubi

ubi majus conceditur, minus concessum esse videtur. Ex quo inferunt adversarii, eo ipso quod monasterio vel Ecclesiis aliis per privilegium conceduntur decimæ ex antiquis prædiis, conceduntur etiam ex novis: hoc que textu solo nituntur, velut abundantiam argumento quia claro, verum respondemus, ideo decimas novalium adjudicatas fuisse illi Monasterio, quia jure communi ipsi debeantur antiquæ, ac per consequens etiam novæ utpote ex propriis Parochiis ut patet ex textu ibi: *cum tibi quod majus est, sit concessum, ut videlicet decimas de laboribus terræ Parochiarum tuarum cum integritate percipias, de novalibus eas exigere satis potes.* Neque valet quod illi communiter dicunt, eas Parochias non fuisse incorporatas Monasterio & proprias, sed Abbatem jus duntaxat Patronatûs in illis habuisse, eoquod non fuisset ullaratio dubitandi de novalibus si Parochiæ pleno Jure ad Monasterium pertinuissent, sic enim illæ decimæ utpote jam aliunde & jure communi debitæ gratis fuissent postulatae. Non inquam hoc dicendum, quia, ut patet, ex toto contextu decretalis quem integrum affert GONZALEZ in C. 30. de decimis n. 3. Parochiæ illæ erant pleno jure Monasterii, cum verò decimas novalium ex iisdem Episcopus loci concesserat cuidam Canonico, allegans consuetudinem, hanc Pontifex damnavit, ut corruptelam, & illas æquè ac antiquas Monasterii esse pronunciavit. Rem ita se habuisse patet insuper ex allegatis verbis, *ubi majus conceditur, minus concessum esse videtur.* Hæc enim regula vera regulariter est de iis, quæ jure ordinario alicui compediunt & in lege vel Canone sunt concessa, non verò de privilegio odioso quale utique est illud, quod contra parochum conceditur Monasterio, ut multis demonstrant COVARR. p. 3. de Matrim. Cap. 8. §. 8. num. 37. SANCH. de Matrim. Lib. 8. disp. 1. num. 4. & 32. BARBOS, de pot. Episcop. p. 2. alleg. 33. n. 13.

n. 13. ac alii dum igitur Pontifex illam regulam allegavit, locutus est de decimis jure communi & non ex privilegio debitis. Ex hæcenus dictis sequi quis non animadvertit, Si ex privilegio decimæ communes sint alicui Laico, Monasterio, hospitali Academiae cum Parocho loci, hac communi-
ne non obstante decimas novalium totas deberi Parocho, nisi aliunde constet, illam communem etiam ad novalia fuisse extensam.

VI.

Quod in præcedentibus de personis Ecclesiasticis statui-
mus id multò potius quoad Laicos nobis videtur, nimir. jus decimandi ipsis concessum non extendi ad novalia propriè dicta, benè autem ad impropria, talis enim concessio tum propter personam Laici non implentis Spirituale ministerium, ob quod solummodo dantur decimæ, tum propter præjudicium Ecclesiæ parochialis odiosa & restringenda *C. tua 15. in fin. de decimis* & cum privilegium Monasterio competens juxta supra dicta non extendatur ad novalia, multò minùs evincetur illud Laicis tanquam minus favorabile extendi posse; idem dicimus quo ad religiosos qui decimas acquirunt cum consensu Episcopi de manibus Laicorum justè detinentium juxta *C. cum Apost. 7. de his que sunt à Prelato* non posse ex translatione juris in se decimas novalium petere, sicut nec ipsi Laici potuissent, secundum *vulgata* quod nemo plus Juris in alium transferre possit quam ipse habeat, & surrogatum sapiat naturam ejus in cujus locum surrogatum. Dubitare verò nonnemo posset cur Laicis competere Jus decimandi supponendo tacitè quasi statuamus, utpote qui decimarum tanquam rei spiritualis aliàs sunt incapaces, cui dubio breviter satisfaciamus dicendo, Laicos quidem de Jure omnes esse incapaces Juris deciman-

di primarii, seu quod est fundatum in officio sacro & ministris Ecclesiæ ratione sacri ministerii competit, quod & solum propriè dicitur Jus decimandi; esse verò capaces secundarii, quod secluso spiritali officio alicui competit ad percipiendum id, quod in decimis est temporale, nimir. ad fructus, qui nomine decimarum solvuntur, & ex se sunt aliquid merè temporale, percipiendos. DD. passim *ad tit. de decimis*. Avelli & separari hoc Jus ab illo primario Ecclesiæ duntaxat autoritate posse apud Catholicos indubitatum: cum enim decimæ ex sua naturâ propter ministerium sacrum debeantur, atque ex hoc tantum titulo à fidelibus præstentur, patet eas solum deberi Ecclesiæ, quia hæc sola officio sacro fungitur, si igitur aliis, qui hoc officio non funguntur, competat, id non aliter contigit, nisi autoritate Ecclesiæ, sicut cum princeps supremus Regalia, & quæ alia principis sunt propria vassallis aut aliis, quibus Jure proprie non competunt, impertitur. Ex quibus manifeste *primò* eruius Jus decimarum primarium & fundamentale semper manere penes Ecclesiam. *Secundo* Laicos non tam suo, quam Ecclesiæ nomine decimas sibi concessas colligere. *Tertiò* sequitur, ut pene observat ENGEL. *tit. de decimis n. 38.* quod Ecclesia decimas à Laico possessas vindicare contra Fiscum possit, si ille sine legitimo hærede defunctus bona vacantia reliquerit, aut crimen confiscatione dignum commiserit, quia Jus primarium & directum semper manet apud Ecclesiam, & sicut in feudis ac bonis Emphyteuticis D. directo sic & vicissim Ecclesiæ præjudicari non poterit. Uti autem de personis Ecclesiasticis id satis expeditum quod per privilegium pontificis dictum Jus acquirere possint, sic & Laicis illud concedi posse, extra dubium est; imò per contractum locationis aut usus fructus decimas habere posse, nemo controversum reddit, per talem enim titulum nihil de

de dominio Juris spiritualis in illos, sed tantum commoditas
quaedam percipiendi decimas non tanquam sibi, sed Parocho
debitas transfertur.

VII.

Utrum verò laico decimæ novalium in feudum concedi,
item, an ab illo præscribi, possint? major difficultas se
offert. Infeudationem quod spectat, notissima res est, ap-
te Concilium Lateranense, quod habitum anno 1179. Lai-
cos potuisse Jus decimandi utile ab Ecclesia in feudum vel
Emphyteusin accipere per dictum vero Concilium id prohi-
bitum, C. 1. 16. q. 7. quod etiam ad decimas novalium re-
ctè extenditur, si tamen alicujus majores ante Concilium de-
cimas in feudum accepissent, is etiamnum hodie eas rectè
retinere posset Arg. c. 2. §. SANE hoc tit. in 6to. dictam tamen
prohibitionem Concilii plurimi DD. tantum de infeudatione
perpetuâ & in hæredes transitoriâ intelligunt, unde cum
correctiones jurium non sint extendæ L. præcipimus 32. §. fi-
nal. Cod. de appell. existimant etiamnum hodie per Episco-
pum aliúmque Ecclesiæ Prælatum decimas alicui laico ex
justa causâ, & cum ordinaria juris solennitate ad tempus vi-
tæ vel aliud longum tempus in feudum vel Emphyteusin
concedi posse, COVARR. var. resol. c. 17. n. 5. constitutio-
nem verò D. Concilii Lateranensis extendimus etiam ad ca-
sum, quo decimæ, quæ ante Concilium Laicis erant infeu-
datae, ad Ecclesiam revertuntur, quod vi dictæ constitutio-
nis Episcopus eas denuò alteri in feudum concedere non
possit, FACHIN. lib. 7. cap. 72. MONET. cap. 5. de deci-
mis quest. 3. num. 72. per C. prohibemus & C. quamvis de
decimis. Cum enim decimæ ad Ecclesiam reversæ natu-
ram primigeniam recuperent, per consequens in laicos, nisi
authoritate suprema Ecclesiæ alienari nequeunt, nec obstat

c. 2. de feudis, nam hoc nunquam fuit intellectum de decimis aut quoad has per Concilium ipsi fuit derogatum, neque verum est, quod opponunt dissentientes, concessionem feudi post finitas tot v. g. generationes ad Ecclesiam reuerſi, non esse novam sed antiquam, concilium autem Laceranense prohibeat decimas dari Laicis in feudum de novo, & antea concessas non auferat, & sic non videantur de novo dari, si datae sint ante Concilium, sed solum continuari, contrarium enim patet ex l. 5. ff. de precario l. 113. de V. O. quod finita obligatione seu exacto tempore, quo ipsa durare debuit, per renovationem nova causa constituatur. Neque nobis placet sententia distinguendum inter quos SONSBECK de feudis p. 8. n. 11. an Episcopus mortuo vasallo eas acceptaverit, & Ecclesiae incorporaverit, an verò decimas nondum acceptaverit, posteriori casu statuente Episcopum eas denuo infeudare posse, ex ratione quod sic nondum censeantur esse sub dominio utili Episcopi, neque ad hunc pertinere: priori verò casu aliud dicendum, quia sic alienaret de novo contra prohibitionem praefati Concilii, non placet inquam, hoc ipso enim, dum feudum aperitur, vi Juris directi, quod semper penes Ecclesiam manet, Jus utile devolvitur, ad eundem alias hoc non posset alteri concedere; quando autem, alteri conceditur, nova est concessio novumque feudum, ut cum communi late tradunt ROSENTH. de feudis c. 2. Concl. 22. & MENOCH. Confil. 1. c. 4. n. 35. duo tamen hic ultro cum MARTA. p. 2. de Jurisdic. c. 43. n. 64. Concedimus, & quidem primum transferri decimas in alium posse, quando prior possessor adhuc vivit, quia dum feudum sic transfertur, manet adhuc feudum, & per consequens, dum alteri conceditur, non erigitur de novo, neque decimae adhuc sunt sub dominio utili Ecclesiae, ergò per ejusmodi transactionem non magis tam alienantur, quam jam antea alienatae

nata ab alio tantum possessore detinentur. Alterum quod nova infeudatio fieri possit in casu, quando Decimæ redierunt ad Ecclesiam non per se, sed accessorie v. g. cum castro, cui sunt annexæ, tunc enim cum castri concessione de novo concedi posse sentimus, sicut Jus Patronatûs cum castro alienari posse, cui adhæret, palam est, juxta *cap. ex literis* & *C. cum Saculum de Jure Patron.*

VIII.

Nunc ad præscriptionem Ordinis ratio jubet nos descendere, scilicet an decimæ novalium à Laicis contra Ecclesiam possint præscribi? quod ullâ præscriptione, sit etiam illa immemorialis fieri posse, negamus, ita Doctores omnes catholici, consentiuntque passim Apatholici SCHNEIDEW. in *§. retinenda Instit. de interd. n. 36. c. 2. n. 28. BRUNNEM. de cess. act. c. 4. n. 63.* Ratio assertionis est, quia præscriptio supponit capacitatem possidendi, juxta legem 25. ff. *de usurp. & usucap. & C. 3. de Reg. Jur. in 6to.* cujus possessionis laicus est incapax, neque dicas sufficere, quod possit detinere illud, quod est temporale in decimis, scil. commoditatem ipsam percipiendi decimas, sive ut alii dicunt illud Jus Secundarium, ad quod responsio patet ex supradictis, nempe illud quod est temporale in decimis, separari a Jure Spiritualium non posse per solam Laici detentionem, sed hoc fieri necesse esse cum autoritate Ecclesiæ. Et quid mirum! cum plurimæ sint res, quæ propter legis vel Canonis dispositionem possideri Juridicè non possint, nisi subsit titulus seu jus habendi ac detinendi, sic liber homo possideri nequit; nisi cum titulo quo in servitutem redactus sit, *L. 30. §. possessionem ff. de acquirend. possess.* ita pariter spiritualia possideri nequeunt, nisi titulo privilegii aut concessionis legitime

giti^me factæ , hinc nec in tali casu bonam fidem prodesse possidenti concors est sententia Doctorum juxta *L. 24. de usucap.* ubi *lex impedit usucapionem* , bona fides possidenti nihil prodest , & licet aliàs quidquid per privilegium acquiri , illud etiam per præscriptionem immemoriam acquiri possit , negatur tamen hic suppositum , ex persona laici dari immemoriam decimarum præscriptionem ; datur quidem immemorialis detentio , quæ est facti , sed ex defectu possessionis & propter Juris resistentiam non potest dici immemorialis præscriptio . quidverò profit laico si ille per tempus immemoriam decimas possederit , item quid intersit , an laicus præscripserit decimos , an illas per tempus immemoriam possederit , Confer. ENGEL *tit. de decimis à n. 26. usque ad 34.* quod verò laicus Jus decimandi novalia præscribere contra laicum possit , cum communissima affirmamus BERN. VASQ. *l. 2. Controv. c. 89. n. 3.* VALASC. *de Jure Emphyteut. Q. 17. n. 15.* GUTTIER *l. 1. pract. Q. 4. n. 3. & Q. 15. n. 7.* ex hac potissimum ratione , quod mutatâ personæ possidentis conditione , mutetur ipsorum bonorum conditio per *c. 1. §. verum de Jur. Patron. in 6to L. 90. ff. de acquirend. hered.* Quando ergò decimæ per legitimam Ecclesiæ concessionem in laicum transferuntur , separantur à Jure & titulo Spirituali , fiuntque laicales , consequenter alii quoque laici earum fiunt capaces , quâ capacitate semel posita jam non est ratio , cur ab ipsis non possint præscribi , videturq; hoc non solum tunc admittendum , quando decimæ absolute & in vim simplicis ac perpetuæ donationis in laicum translatae fuerint ; sed etiam quando in feudum datae sint , quamvis de hoc quidam dubitent , eoquod si solum in feudum dentur , non omnino separantur à Jure Spirituali propter recognitionem , quam debent Ecclesiæ , & dominium directum quod penes eam manet : non tamen hoc obesse videtur , per Investituram enim id , quod in decimis

cimis temporale est, separatur à Jure Spirituali, unde non apparet, cur præscribi etiam à laico non possint, nam præscriptio non tollit Jus directum Ecclesiæ inposito casu (cùm istud non præscribatur) neque præjudicium aliud eidem, facit, cum respectu Ecclesiæ perinde sit, penes quem ex laicis sit dominium utile; & forsan istud facilius redibit ad Ecclesiam, dum est penes præscribentem cui in feudum concessum. Atque ad hanc præscriptionem tempus cum titulo ordinarium, absque titulo longissimum sufficere putamus juxta vulgata Jura.

IX.

U^Lterius examinandum venit, quid si monasterio vel cui-
dam laico non jus decimandi in genere, sed terminis magis specificis jus decimandi novalia per privilegium concessum sit, quo usque privilegium hoc extendendum? Et quidem quod is, cui d. privilegium conceditur, non possit vi illius percipere illas, quas alius tempore concessi privilegii ex novalibus possidebat, sed solum ex iis, quæ post privilegium impetratum fient, patet ex *cap. 2. prin. h. tit. de decimis in 6to.* ubi quidem Sermo est solum de iis, qui possident veteres decimas & insuper novas impetrant; sed cum par sit ratio etiam de iis, qui nec veteres ante percipiebant, idcirco absolutè dicendum est, sub concessione novalium non intelligendas esse eas, quas tempore privilegii ex novalibus alii jam possident, nisi de his in privilegio specialis fiat mentio, hoc què apertè statuitur in *C. §1. de privil.* nec immeritò ne Pontifex in dubio ullius Juri præjudicari velle præsumeretur **MONET.** *de decimis c. 4. n. 72. & 73.* idem Juris esse censemus in casu, quando alicui privilegium concessum, decimas novalium pro ea parte quâ veteres possidet, percipiendi, quod illud privilegium non extendatur ad alias deci-

mas nec ad alia loca , sed ad eam tantum partem , pro qua veteres possidet. per *C. Statuto 2. princip. de decimis* REBUFF. *Q. 4. n. 35.* illud verò speciali notà dignum, quod privilegium decimarum novalium limitatum ad mensuram antiquarum non extendatur ultra dimidiam partem decimarum, etiamsi amplius in veteribus haberetur. *MONET. de decimis c. 4. n. 72. Et seqq.* ex ratione, quod non sit verisimile Apostolicam Sedem, si tunc de plena & integrâ perceptione veterum fuisset expressum, novalium decimas in tam grave Parochialis Ecclesiæ dispendium indulgisse, per *d. C. Statuto §. Statuimus de decimis in 6to* qua tamen constitutione nolle comprehendi asserit Pontifex Monachos Cistercienses & Carthusienses in *d. Capit.* hi enim, si percipiant integram, vel plusquam dimidiam decimarum antiquarum partem, vigore talis indulti tantundem quoque habebunt in novalibus.

C A P U T IV.

De modo procedendi circa exactionem decimarum, nec non de Judice competente in causis decimarum novalium.

I.

AD quem pertineant decimæ novalium, pro nostro Instituto satis discussisse opinamur; nunc de Judice competente quæque in causis decimarum Jura suppeditent remedia, nec non de modo procedendi in iisdem substrata Dissertationis nostræ indicabunt. Equidem de foro competente in causa decimarum multiplex magnisque partium studiis agitata, sed nunquam decisa quæstio. Nos ob varietatem casuum

casuum hanc quaestionem in triplicem dividere Judicamus, *Prima* quis Judex sit adeundus, quando uterque litigans, vel reus est Clericus, *Altera*, quis ad eundus, quando Clericus est Actor, & laicus est reus in petitorio, *Tertia*, quis si laicus est reus in possessorio. Circa quaestionem *primam* nullus dubitat, solum Ecclesiasticum Judicem esse competentem, tamen si solum agatur super possessorio, MENOCH. de *retin. possess. Remed. 3. n. 346.* GUTTIER *L. 1. C. QQ. c. 34. n. 22.* quod etiam extendimus, tamen si agatur de mero facto v. g. an Monasterium aut Clericus, qui obligatur ad decimas, eas solverit, ex ratione, quia personae & bona Ecclesiastica in causis etiam temporalibus, specialiter non exceptis forum Ecclesiasticum sortiuntur, c. 2. 4. § 12. de *for. compet. c. 2. eod. in 6to* ENGEL. *tit. de decimis n. 59.* ad quaestionem *secundam* unanimiter sentiunt causam decimarum in petitorio, quando quaestio Juris est, privative spectare ad Judicem Ecclesiasticum, suffragaturque praxis Camerae Imperialis utpote quae appellationem in causis decimarum in petitorio non recipit teste GAIL. *l. 1. observ. 38. n. 2.* HARTMANN HARTMANN *pract. Forens. l. 2. c. 2. Miscell. §. 11.* Cujus vero Judicis sit quaestionem facti quo ad decimas novalium decidere in petitorio, v. g. cum quaeritur an Parochianus solverit decimas novalium integras, an fraudem in solvendo commiserit, de eo magis dubitatur, licetque de Jure Canonico eorum sit valde probabilis Sententia, qui Judici Ecclesiastico privative Juris dicendi potestatem concedunt, per C. 2. § 3. de *Judic.* Sanior tamen Sententia habet, quam tenent MONETA c. 8. *Q. 1. n. 6.* ENGEL & alii in posito casu cognitionem esse mixti fori & sic etiam ad laicum Judicem pertinere, ex ratione quod ejusmodi quaestiones sint solum de nudo facto, & nullum involvant Jus Spirituale. Aliud tamen dicendum existimamus quo ad Judicium possessorium

forium habens ad mixtam causam proprietatis, hoc enim à solo Judice Sacro examinandum, licet reus sit laicus, possessorium enim Judicium rei spiritualis habens admixtam causam proprietatis minimè dici poterit temporale per c. 3. de Ord. cognit. MENOCH. de recup. possess. remed. 15. n. 235. Solum dubitatur de possessorio retinendæ & recuperandæ possessionis, quando videlicet is, qui est in quasi possessione decimandi novalia, in ea turbatur vel spoliatur, hic complures sunt, qui cognitionem tribuunt Judici laico, cujus Sententiæ etiam est GAILIUS, verius tamen de Jure Canonico nobis videtur sentire cum illis, qui Judicem laicum non esse competentem in Judicio possessorio, tamen si sit solum retinendæ aut recuperandæ possessionis, atque hanc sententiam fovent SCHRADER p. 10. Sect. 1. n. 84. MONET. c. 8. Q. 1. n. 10. CONZAL. in c. 13. de decimis n. 4. & sat indicare videntur Clem. Unic. de caus. possess. & propr. & Clem. unic. de sequest. possess. & fruct. Accedit, quod qui agat possessorio recuperandæ debeat titulum saltem coloratum probare, an verò titulus sit coloratus & an sufficiat, ut quis manuteneatur in possessione, quæstio non meri facti, sed Juris est. Quæstionem verò Juris in causis decimarum decidere non posse laicum, tamen si sit solum incidens, tenet probabilior Canonistarum Sententiâ. Aliud tamen sentimus in casu, quo de solo facto eoque liquido agitur v. g. Si Clericus turbatur in sua quasi possessione Juris decimandi, & nullum Jus turbatori esse constet, ubi libenter concedimus adiri posse etiam laicum Judicem; hæc in puncto Juris vera, sed in praxi sua non desistuntur limitatione, cum juxta ENGEL tit. de decimis n. 59. causa decimarum, si petitorio agatur, accenseatur Spiritualibus, si possessorio Judicio existimat hanc cognitionem ad Judicem laicum indistinctè pertinere, quam opinionem praxi Camerae Imperial. receptam affirmat GAIL. l. 1. obs.

obs. 38. n. 2. imò Jure Austriaco rem expeditam testantur
 FINSTERW. l. 4. *obs. 144.* GRÖNECK *tit. de decimis Q. 22.*
 Omnes scilicet decimarum causas non tantum in possesso-
 rio, sed etiam petitorio coram excelsò Regimine ventilari &
 decidi debere. Cujuscunq̃ue ergò Regionis consuetum mo-
 rem & receptam observantiam intueri in hac materia non
 immeritò existimamus

II.

Cum agi in causis decimarum diversimodè possit, nimi-
 rum causas non tantum in possessorio Judicio, vel de ip-
 sis fructibus iisque aut jam separatis aut nondum separatis;
 idcirco pro diversitate intentionis Actoris ac ipsius rei quæ
 petitur, diversas actiones dari, omnis facile concedet & hinc
 cum in decimâ parte fructuum à reliquo cumulo separata
 Parochus habeat jus plenum ac proprietatem *per legem 23.*
Cod. de Ss. Ecclesiis Decimatori competere rei vindicationem
 unanimiter sentiunt Doctores, idem de decimatore laico,
 nec non fructuum Emptore aut conductore asserimus, cum
 illi non tam suo, quàm Ecclesiæ nomine decimas ipsas no-
 valium percipiant; aliud statuunt præfati Doctores in deci-
 mis à reliquis fructibus non separatis, in quo casu utpote
 cum nullum Jus in re perfectè decimatori quæsitum, sic
 nullam actionem realem sed tantum conditionem *ex Cano-*
ne 32. attribuunt, quæ conditio etsi sit personalis, est tamen
 in rem scripta, competitque non tantum adversus fructuum
 Dominum, sed etiam adversus quemcunq̃ue, ad quem fru-
 ctus indecimatî pervenere, utpote, cum præstatio decima-
 rum sit onus fructibus inhærens, ambulans cum ipsa re ad
 quemcunq̃ue possessorem. Non tamen improbabilis eorum
 sententia, qui etiam in dicto casu actionem communi divi-
 dendo

dundo decimatori competere statuunt, ENGEL *tit. de decimis n. 17.* quidquid dissentiat FRIDERICH. de decimis *fol. 313.* sicut & locum habere actionem confessoriam in casu, quo decimator impeditur, turbatur quo minus quiete Jure suo uti valeat, rectè tenent SCHNEID. *Inst. de action. n. 10.* LAUTERB. *in compend. fol. 113.* & alii. item *interdictum uti possidetis* dari etiam in casu quo Parochus nullas adhuc ex isto fundo percepit decimas, eoquod per beneficii collationem & inductionem in possessionem effectus sit possessor omnium rerum & Jurium sui beneficii communiter statuunt, ut videre est apud REBUFF. *Q. 9. n. 3. Et 4.* MONET *c. 8. Q. 3. n. 31.* cum autem plerumque contingat, illum, qui in possessione diuturna est decimas colligendi, vi prohiberi quominus illud per temporis intervallum notabile exercere possit, adeoque ex quasi possessione vi dejectus sit, Jura ipsi abundè suppeditant remedia, quibus quasi possessionem præfati Juris recuperare possit, nimir. *interdictum unde vi utile*; cui quam maximè affine remedium est *condictio ex Can. REDINTEGRANDA caus. 3. Q. 1.* nec non ex *C. SÆPE 18. de restitut. Spoliat.* & licet non pauci sint, qui prius remedium recuperandæ possessionis in aliis causis præter decimas adversus quemcumque tam bonæ quàm malæ fidei possessorem competere dicant id tamen cum recentioribus quoad utrumque negamus, inter quos COCCEJ. *in Jur. Controv. l. 43. tit. 16. Q. 7. in fin.* hancque sententiam in praxi obtinere testatur GAIL. *l. 2. obs. 75. n. 11.* MOD. PIST. *Vol. 1. Conf. 57. n. 6.* quid autem dicendum de vulgatâ illa Juris Regula, *Spoliatus ante omnia restituendus.* An secundùm hanc sine limitatione in decimis novalium procedi debeat, breviter examinabimus.

III.

Quæstionis hujus solutionem difficilem reddunt Jura ap-
 parenter sibi contraria & quamvis tam leges civiles
 quam Sancti Canones Spoliatum ante omnia restituendum
 esse statuunt, contrarium tamen decidere videtur, c. 2. de
 rest. Spoliat. in 6to. ubi expressè statuit BONIFACIUS VIII.
 ad decimas, quas Canonici S. NICOLAI se asserunt intra Pa-
 rochiam Ecclesia B. Clerici possedisse aliquamdiu & ejus per eun-
 dem Clerum Spoliatos fuisse nequaquam debent restitui, nisi evi-
 denter docuerint, quod eam possessionem legitimè affecuti fuissent,
 quia eas occupasse injustè verisimiliter præsumuntur, cum prove-
 niant ex prædiis in aliena Parochia constitutis, sitque manifestum
 (nisi aliud ostendatur) eas de jure communi ad eandem Ecclesiam
 pertinere, hinc ad hanc difficultatem penitus tollendam, re-
 gulam sequentem ponimus, ut Jura Juribus concordemus,
 C. cum expediat 29. de Elect. in 6to. Spoliatus non est ante om-
 nia restituendus, sed prius legitimum possessionis titulum probare
 ipsi incumbit, si habet Juris præsumptionem contra se, & Jus com-
 mune assistat ipsi spolianti, ex qua regula omnes in hac ma-
 teriâ nodos solvere, quidquid P. ENGEL tit. de decimis n. 4.
 dissentiat, putamus; Hinc in casu quando Laicus est spolia-
 tus decimis novalium, non est restituendus antequam titu-
 lum suæ quasi possessionis ostendat, vel quasi possessionem per
 tempus immemorabile ita GONZAL. in c. 7. de restit. spol.
 n. 13. suffragaturque C. à nobis supra allegatum, cum enim
 Laicus de se sit incapax hujus Juris possidendi, tamdiu con-
 tra illum præsumitur, donec hanc præsumptionem elidat, &
 quanquam in possessorio opus non sit justificari titulum ultra
 possessionem; aliud tamen est in casu, si Jura expressa dejecto
 resistant; hanc verò præsumptionem elidere potest, vel alle-
 gan-

gando & probando titulum verum v. g. *privilegium*, vel titulum præsumptum nimir. allegando detentionis tempus immemoriale. Idem sentimus, si parochia est incorporata Monasterio, Ecclesiæ Cathedræ vel Collegiæ, quod restituendus contra eas non sit laicus spoliatus, cum enim ob incorporationem factam Monasterium quoad decimas censeatur loco Parochi, consequens est, idem Juris statuere, quod in priori casu esse duximus. Sicut & ultrò sequitur, quod si Monasterium vel Clericus à proprio loci Parocho in quasi possessione Juris decimandi novalia turbatus & spoliatus fuerit, non sit restituendus, nisi titulum vel præsumptionem pro se habeat; Parochus enim habet tamdiu pro se fundatam intentionem in Jure, donec adversarius, quisçunque ille sit, contrarium probaverit per c. 29. & 30. *de decimis* cum hac tamen inter Clericum & Laicum notabili differentia, quod Laicus debeat probare tempus immemoriale ad colorandam suam possessionem, Clerico autem vel monasterio demonstrare sufficiat, se longo tempore in pacifica possessione juris decimandi fuisse ut sentiunt ENGEL *tit. de decimis* §. 1. n. 4. KÖNIG *de rest. n. 13.* cum enim laicus secluso privilegio sit omnimodò incapax possessionis spiritualis, quod de Clerico vel monasterio nullo modo dici poterit, hinc personam Ecclesiasticam melioris conditionis esse quis non intellegit? idem fat indicasse videtur PONTIFEX *in c. 2. de rest. Spoliat. in 6to.* dum dicit: *Canonicos*, quibus negandam asserit restitutionem fuisse *aliquamdiu* in possessione; utique illam non negaturus, si fuissent per aliquod longum tempus in possessione, quam diuturna verò esse debeat possessio ad hoc, ut prævaleat assistentiæ Juris, quam pro se habet Parochus difficile est, determinare, unde relinquimus arbitrio Judicis, cumque in Jure longum seu diuturnum tempus sit decennium, saltem decennalem possessionem continuatam requir

quiri ad hoc, ut spoliato detur restitutio, opinamur. Dicitur vero Procardicum quod spoliatus ante omnia sit restituendus, pedem figere in casu, quo Jus commune non resistit spoliato nec assistit spolianti, statuimus, quem unum aut alterum casum ex multis figurare sufficiet, nimirum si a Clerico vel Monasterio cui Jure communi non debentur decimæ novarium, spoliatus fuerit laicus, hinc inde laicum ante omnia esse restituendum censemus cum BARBOSA in L. 37. ff. de Judicis n. 131. & aliis, etsi enim in data hypothesi Jus resistat laico spoliato, non tamen sic resistit, ut monasterio spolianti assistat, hinc concedenda erit laico restitutio; sicut & laicum spoliatum decimis ab alio laico ante omnia restituendum esse asserunt COVARR. L. 1. Var. Resol. c. 17. n. 6. FERN VASQ. 22. Controv. c. 89. ex antea præfatis fundamentis. Remedia, quibus quis Jus legitimè persequi valeat, enumeravimus, de modo procedendi, quid pro causæ controversæ ratione vel actor vel reus probare debeat, nostrum jam erit pertractare.

IV.

Cum Parochus ratione decimarum novarium habeat pro se fundatam in Jure intentionem, huic ad nihil aliud probandum tenebitur, quam se esse Parochum loci, intra cuius fines fructus decimales proveniunt, idque procedit, tamen si alius sit in possessione, quanquam enim juxta Jura vulgata possessor pro se præsumptionem habeat, & ob eam onus probandi in adversarium rejiciat, aliud tamen obtinebit, in casu, si ipsi possessori aliqua præsumptio vel ipsum Jus resistat. Quodsi autem alius hoc Jus Parocho in dubium vocare & sibi legitimè competere contendat, ipsi probatio, quam illam præsumptionem per aliam fortiorem evertat, incumbet,

bet, hinc Ecclesia cui Jure communi non competunt decimæ novalium, eas prætendens assignare debet vel privilegium, aut investituram à Ss. Pontifice concessam, vel incorporationem seu unionem Parochiæ vel præscriptionem aut consuetudinem aut alium quemcunque titulum, unòque ex his modis jus decimandi legitimè sibi fuisse quæsitum, doceat necesse est; sicut & de laico communiter tradunt Doctores, quos supra allegavimus, ipsi incumbere probationem de donatione à Ss. Pontifice sibi factam, vel de detentione d. juris immemoriali. Quod circa ipsum jus decimandi tradidimus, idem obtinere in casu, quo aliquis à Decimis se prætendit exemptum, dicimus. An autem inferioris judicis sententiâ gravato ad Superiorem provocandi jus competat, non videtur esse res expedita: Appellationem in decimis esse admittendam, simpliciter negant MARANT. *p. 6. de Ord. Judic. tit. de appellat. n. 304.* REBUFF. *Q. ult. de decimis* alii verò admittendam esse simpliciter affirmant. quibus & nos subscribimus, nemini enim deneganda defensio, quâ jus suum legitimè tueri valeat, utpote de jure naturæ concessa; hanc tamen limitationem ponimus, ut quælibet appellatio non semper producat eundem effectum, sed subinde tantùm devolutivum, subinde suspensivum & devolutivum simul quare hujus rei declaranda causâ aliquos casus recensere non erit superfluum; & quidem effectum tantum devolutivum ponit appellatio in casu, quo victori jure communi decimæ competant. ob fortissimam illum præsumptionem quæ jura pro tali sovent, scilicet si Parochiani detrectent Parocho solvere decimas novalium prætendentes consuetudinem vel præscriptionem per *c. 26. de decimis* ex ratione, quod decimæ sint instar tributorum, cum his à jure æquiparentur per *C. 66. 16. Q. 1. in vectigalibus* autem & tributis principi solvendis appellans non auditur *Can. 41. 2. Q. 6. S. quo.*

quoties accedit quod decimæ Clericis assignatæ sint pro alimentis, præstatio autem alimentorum celere executionem desiderat, uti sumitur ex *L. fin. ff. de appellat. recip. L. 2. ff. de re Judic.* Si autem inter duas Ecclesias quarum neutri de jure communi dictum jus debetur, oriatur lis super jure decimandi, conceditur illi, qui condemnatus est judicio, ulterior provocatio cum effectu non tantum devolutivo, sed etiam suspensivo, idem dicendum videtur quando super hoc jure litigant duo laici, item si Clericus vel Ecclesia, quæ est in diuturna quasi possessione juris decimandi condemnatur, in casibus enim hæcæ positis jus decimandi est dubium, unde non est æquum, ut alteruter litigantium cogatur alteri cedere, quamdiu jus est dubium, & Sententia nondum transit in rem judicatam *FRIDERICH de decimis*

fol. 333.

F I N I S.

F 3

PO.

POSITIONES JURIDICÆ.

I.
Provifus Apostolicus de beneficio in *menfe Papali vacante* vi concordatorum germaniæ tenetur intra trimestre, à Die *Notæ Vacationis in loco beneficii* apparere coram ordinario, alias ordinarius hoc beneficium licite & valide confert alteri, excludendo à Papa *provifum*.

II.
 Idem dicimus in *Cafu*, quo collatio beneficii menfe Papali Vacantis intra Trimestre facta est à Papa, sed invalide v. g. ob inhabilitatem personæ provifæ; quod collatio ejus ab ordinario fieri poffit.

III.
 Beneficium, licet fit simplex in menfe Papali vacans potest ordinarius germaniæ Sede Papali vacante Conferre.

IV.
 Ordinarii germaniæ in mensibus Pontifici Reservatis poffunt Recipere Resignationes, & beneficia resignata libere conferre, non obstantibus concordatis & aliis Apostolicis constitutionibus.

V.

V.

An consuetudo sit Rationabilis, vigore cuius Clerici de bonis omnibus intuitu Ecclesiæ acquiritis per actus ultimæ Voluntatis Disponunt.

Problema esto.

VI.

Utrum substitutio pupillaris tacita excludat matrem à legitimâ.

Problema esto.

VII.

Utrum in Emptorem Hæreditatis Transeat Jus accrescendi.

Problema esto.

VIII.

Utrum si secundum naturam Contractus non-nisi ex culpâ levi vel lata sit actio, lege aquilia agi possit ratione culpæ levissimæ.

Problema esto.

IX.

Utrum excussio debitoris principalis de Jure Novo requiratur, antequam Hypothecaria contra possessores rei specialiter Hypothecatæ agatur.

Problema esto.

X.

An status Imperii Romano germanici sit Monarchicus.

Problema esto.

XI.

Alius, quam Catholicæ Romanæ Religioni ad-dictus, non potest Eligi in Imperatorem.

XII.

XII.
 Electore licet non ^{uo} cato, ab electione intra
 tempus præscriptum emanante; electio ab aliis
 facta omnimodo subsistit

XIII.
 Salvo A. B. textu filio Electorali impuberi
 in testamento paterno tutor dari potest.

XIV.
 Filius non Hæres Patris feudum antiquum
 cum consensu Domini ab illo alienatum post mor-
 tem ejus revocare potest

XV.
 Judici eum, quem privatim scit innocentem,
 Juxta acta, sive in causa criminali sive civili con-
 demnare non licet.

F I N I S.

ULB Halle

3

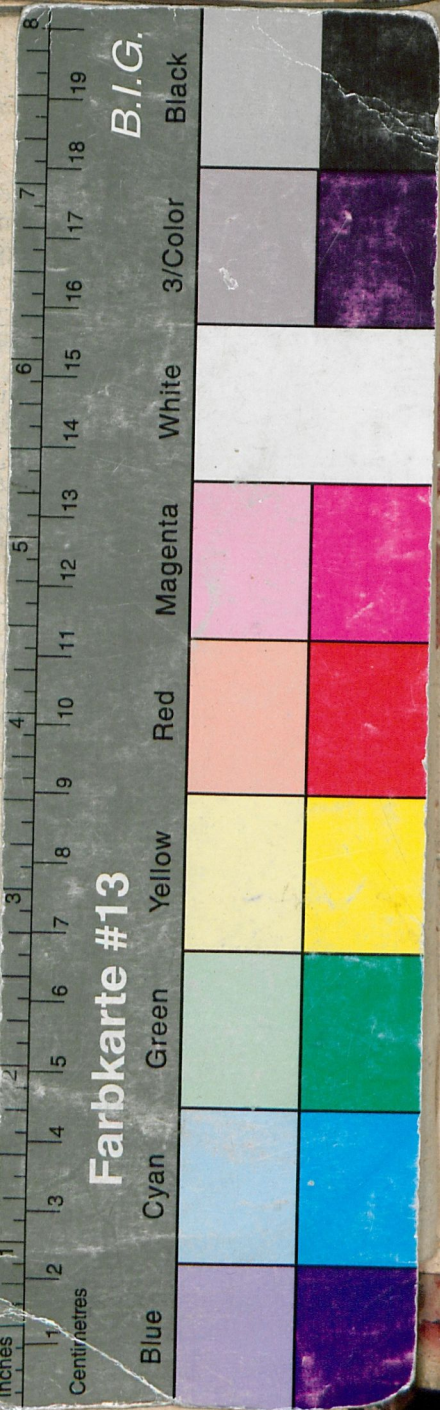
006 398 766

vd18

DISSERTATIO
INAUGURALIS JURIDICA
DE
DECIMIS
NOVALIUM,

QUAM
EX DECRETO & AUTHORITY INCLYTÆ
FACULTATIS JURIDICÆ
IN ALMA, PERVETUSTA, SEMPERQUE CATHOLICA
ELECTORALI UNIVERSITATE MOGUNTINA,

PRÆSIDE
PRÆNOBILI, CLARISSIMO ET CONSULTISSIMO
VIRO AC DOMINO,
D. JOANNE VALENTINO
STRAUS, J. U. D.

Juris Publici & Codicis Profess. Publico & Ordinario,
nec non Facultatis Juridicæ ASSESSORE,
PRO SUMMIS IN UTROQUE JURE HONORIBUS, ATQUE
PRIVILEGIIS DOCTORALIBUS CONSEQUENDIS
PUBLICÆ DISQUISITIONI EXPONIT,

GEORGIUS ADAMUS TAVERNIER
Mogonus, Insignis Eccl. Coll. ad S. Andream Worm. Canonicus,
J. U. C. Auth. & Resp.

IN COLLEGIO SCHENCKENBERGICO
Die 18 Septembris Horis consuetis ANNO M DCC XXXVII.

MOGUNTIAE, Imprimebat Joannes Joachimus Franckenberg, Typograph. privil.
& extraordinarius Academicus.